

in fin. lib. 4. qui communem esse asserit. Verum scripti in d. casu 432. nu. 34. dissentire ab hac sententia multos, & illis accedit Ripa in l. si quis qui bona. num. 10. vers. contrarium. ff. de pign. qui hanc esse communem testatur. Dixi ego in d. nu. 34. vna cum Alciato, hoc esse iudicis arbitrio relinquendum.

6 Secunda est coniectura, ducta à prudentia & probitate Prælati, socij, & administratoris, qui consueverunt negotia suorum principalium summa fide pertractare. Ita scripti in d. casu 432. num. 36. ex sententia multorum quos ibi recensui.

7 Tertia est coniectura, cum modica summa fuit mutuo data. Nam tunc præsumitur versa in utilitatem ecclesiæ, societatis, vel ciuitatis. Ita scripti in d. casu 432. nu. 37. ex sententia Alciati ibi commemorati.

Quarta est coniectura, si confestim quo mutuo data fuit pecunia, reperitur fatisfactum illi causæ, ob quâ pecunia fuit accepta. Ita scripti in d. casu 432. nu. 38. ex multorum sententia. Illis accedit Bal. in conf. 125. Quidam Io. col. vlt. vers. item si esset. lib. 5. cum respondit, quod si socius macelli emit animalia, & constat eo tempore in macello fuisse occisa animalia, præsumitur, quod ex illis à se emptis occisa fuerint, & propterea illa empta fuisse versa in utilitatem societatis.

Quinta coniectura considerari potest, quando Prælati administrator, vel socius, qui asserit pecunias fuisse versas in utilitatem ecclesiæ, vel ciuitatis, caret illis libris, & c. odicibus administrationis, qui quidem extant apud aduersarium, qui eos edere recusat. Hoc casu præsumitur pecunias versas in prædictam utilitatem. Nam præsumptio insurgit contra recusantem edere codices illos, qui alioqui edendi sunt, iuxta ea, quæ tradunt Alciat. in l. 1. nu. 22. C. de eden. & Ber. in conf. 191. nu. 35.

10 lib. 1. Dolus enim præsumitur contra eum, qui non facit, quod facere tenetur. si procuratorem, & dolo, ff. mand. & responderunt Soc. Sen. in conf. 213. nu. 5. lib. 2. & Crau. in conf. 115. nu. 3. & dicemus infra lib. 5. præsumpt. 3. vbi de præsumendo dolo agemus. Quare in eo responso quod pro Bossijs reddidi, scripsi, quod cum liber administrationis societatis esset apud reum, qui negabat socium non conuertisse lanas à se emptas in communem societatis utilitatem, & recusatet libri editione, præsumendum esse, quod lanæ ita versæ fuerint, alioqui facile librum is reus edidisset, tum maxime, quia id aliud probari non poterat.

Societas omnium bonorum, vel alicuius negotiationis, quando contracta præsumatur inter fratres, vel alios sanguine coniunctos?

S V M M A R I V M.

- 1 Societas duobus modis contrahitur.
- 2 Societas expressè verbis claris stipulatione adhibita, contrahitur.
- 3 Societas tacitè contrahitur per actus sociales. Idque pendet à coniecturis. num. 4.
- 5 Fratres habitantes simul, patre eorum viuo, non præsumuntur societatem inisse.
- 6 Fratres vel affines plures simul habitantes, pupillis aliquibus ex ijs existentibus, nullam inisse societatem præsumuntur. Licet etiam vnus excesserit ætatem pupillarem, sit tamen minor 25. annis, labeatq. curatorem. num. 9.
- 7 Societas contractus vltro citroq. obligatorius est, neque ex eo pupillus obligatur, aut alius carens legitimo consensu. Vel qui tractare negocia non potest. num. 8.
- 10 Minor curatorem habens, sine ipsius auctoritate, neq. expressè obligatur, neque tacitè.
- 12 Societas quando nomine pupilli, cum alijs fratribus à tutore

contracta præsumatur.

- 13 Tutorem verbis auctoritatem suam interponere debere, in quibus actibus verum sit.
- 14 Societas à tutore nomine pupilli, cum alijs fratribus contracta non præsumitur, si tutor ipse vnus sit ex socijs.
- 15 Societas inter fratres inita præsumitur, mandante patre vt negotiatio communi nomine exerceatur. Idem si pupillus maior factus, cam societatem ratificet. num. 17.
- 16 Prædium pupilli, quod pater vendit in testamento mandaret, sine Prætoris decreto alienari potest.
- 18 Societas inter fratres etiam cum pupillo, inita præsumitur, quoad fructus bonorum, aut lucra negotiationis.
- 19 Societas cum maioribus pupilli capta, tacitè cum pupillo præsumitur continuata, præsertim aliquibus concurrentibus coniecturis.
- 20 Fratres, aut affines omnes maiores, non negotiantes, sed hereditatem indiuisam possidentes, societatem contraxisse non præsumuntur.
- 21 Nisi contraria existant coniectura. num. 21.
- 22 Vel diu simul habitantes communicasse redditus. nu. 22.
- 23 Fratres aut affines maiores omnes, simul habitando, si vnus tantum negotiatur, non præsumuntur inisse societatem.
- 24 Nisi tamen reliqui communicarent ea, quæ aliunde sibi obueniunt. num. 24.
- 25 Fratres aut affines omnes maiores negociando, lucra communicando contraxisse societatem præsumuntur, quoad illam negotiationem, non autem quo ad reliqua. nu. 28.
- 26 Nec refert, quod diuersas negotiationes exerceant, dummodo lucra communicent. num. 30.
- 26 Familiae excoisunde iudicio ea tantum veniunt, quæ quis facit, vt heres.
- 27 Communi diuidendo iudicium, ad diuidendum tantum, non etiã communicandum datur.
- 29 Actus voluntarij vltra quam geruntur, non extenduntur.
- 31 Fratres aut affines, quando negociando, & lucra communicando præsumuntur societatem inisse, quoad omnia bona, prædicta scilicet, & similia.
- Idque si eorum communi consensu bona posita sint in catastro, seu contrarium assero. num. 32.
- Vel si id constat ex aliqua confessione extraiudiciali. num. 33.
- Item si longo tempore tanquam communia possederint. nu. 34.
- Aut ex communi pecunia aliqua prædia empta sint. nu. 35.
- 36 Societas inita, quoad lucra negotiationis, si ex ea pecunia proprio nomine sociorum vnus aliquid emat, communicare non tenetur, sed restituere solum pecunia partem.
- 37 Fratres, & affines omnes natu maiores, hereditatem possidentes indiuisam, simul viuendo & lucra indiuiserunt communicando, omnium bonorum societatem præsumuntur contraxisse.
- Dissentiente tamen Castrense & alijs, nisi id expressè sit dictum. num. 38.
- Prior tamen opinio vt recepta, locum habet etiam in lucris doctibus vnus ex fratribus. num. 39.
- Item in lucris Doctoris, si ea diu habitando communicasset. num. 40.
- Nec refert vtrum vnus altero plus lucratur, tribus tamen concurrentibus. num. 42.
- 41 Taciti & expressi par virtus.
- 43 Fratres natu maiores, vel affines simul habitando, atque lucra communicando, nec inuendo rationes, quando tamen non censeantur omnium bonorum inisse societatem.
- Idque primo si vnus ex ijs librum rationum conscripserit, cuius tamen effectus spectandus est. num. 44.
- Vel si ab initio cohabitatio, & communicationis, vnus ex ijs nomine proprio emerit, & in catastro nomine proprio cateris scientibus scribi faceret. num. 45.
- Idem est si omnes emant nomine proprio. num. 46.
- Denique si patre mortuo, vel vnus ex fratribus, incipiat alter nouis librorum inscriptiones suo nomine tantum facere. num. 47.

IN iudicij, & foro frequētissima hæc est disputatio, quando inter fratres, vel alios sanguine coniunctos, qui alioqui bona habent indiuisa, contracta præsumatur societas, vel omnium bonorum, vel alicuius negotiationis. Quo clarius hæc explicetur tractatio, prius sciendum est, Societatem f. contrahi duobus modis, expressè, & tacitè. Expressè quando f. per verba clara adhibita stipulatione contrahitur. l. societatem. ff. pro socio. Tacitè contrahitur per actus f. sociales. Ita Soc. Sen. in conf. 4. nu. 1. lib. 4. post à se commemoratos. Crau. in conf. 605. nu. 6. lib. 4. & Decian. in conf. 97. nu. 3. lib. 3. De illa prima, nostra non est disputatio. De tacita itaque differendum est. Hæc societas, vt dicatur tacitè contracta pendet à coniecturis, & præsumptionibus, vt respōderunt Bald. in conf. 304. Non est nouum. col. 2. lib. 1. & in conf. 452. lib. 3. Anch. in conf. 303. col. 1. l. in conf. 2. col. 6. lib. 3. Decian. in conf. 21. col. 2. vers. prædictis tamen non obstantibus. Rot. Rom. in dec. 169. num. 1. in secunda parte, in nouissime editis. & Alij plures, quos statim commemorabimus. Hac in re sunt distinguendi, atque constituendi permulti casus.

5 Primus est, quando fratres f. simul habitant, patre eorum viuo. Hoc in casu non præsumitur inter eos contracta societas. Ita Bal. in l. cum oportet, in prin. nu. 9. C. de bonis quæ liberis. Rom. in conf. 470. num. 2. vers. non tamen dicendum. Alex. in conf. 48. num. 5. lib. 1. l. in l. nu. 12. vers. 2. intellig. C. qui testam. facere possunt, Dec. in conf. 670. nu. 3. Bologn. in conf. 7. nu. 1. & Decian. in conf. 36. nu. 5. lib. 1. Ea est huius sententiæ ratio, quia lucra omnia, quæ vel ex ipsa negotiatione, vel ex bonis ipsius aliunde obueniunt filijs, eorum vñfructus acquiruntur patri. d. l. cum oportet. Nil ergo affuit quod communicari poterit inter ipsos fratres.

Declaratur hic casus, vt non habeat locum quando filij habitant scorsum à patre, & negociantur, vt patres sunt. Hoc casu posse contrahere societatem scripsit Petrus Vbal. in tract. de duobus fratribus. parte 3. num. 3. quem tamen in specie damnat Decian. in d. conf. 36. nu. 5. quem sequor, quando filij acquirerent patri: secus si sibi.

6 Secundus est casus, quando plures fratres, f. vel affines vna simul habitant, sed eorum aliqui pupilli adhuc sunt. Hoc in casu absolutum etiam est, cum illis contractam nõ præsumi, nec esse societatem. Ita tradunt Bart. in l. Titium. §. altero, nu. 5. vers. ex prædictis. ff. de administr. tut. in l. cum duobus. §. idem. Papinianus. ff. pro socio. Bald. in l. si patruus, nu. 15. C. communia vtriusque iud. idem in conf. 260. Vnus videlicet Io. col. 2. lib. 1. Angel. in conf. 60. Vilo testamento. Rom. in conf. 413. nu. 14. Castr. in conf. 350. Ex die quo iste, nu. 1. lib. 1. Alex. in conf. 49. nu. 1. lib. 1. & in conf. 37. nu. 3. lib. 4. Corn. in conf. 1. nu. 2. lib. 1. & in conf. 213. nu. 3. lib. 3. Capolla in conf. 40. num. in civil. Lud. Bologn. in conf. 7. nu. 5. Barb. in conf. 37. col. 13. lib. 2. & in conf. 10. col. 5. & col. 6. lib. 4. l. in l. 1. nu. 6. C. qui testam. facere poss. Socin. Sen. in conf. 150. col. 4. lib. 2. Dec. in l. in eo quod plus. §. pupillus. ff. de reg. iur. & in conf. 21. col. 1. vers. 2. casu. & in conf. 213. Part. in conf. 84. num. 8. & num. 53. lib. 1. Alc. in tract. de præreg. 1. præf. 25. num. 2. Crau. in conf. 286. col. 1. vers. 2. licet. Et hoc secutus sum in conf. 12. nu. 11. Quibus accedunt Martinus Laudensis in conf. 34. nu. 2. Io. Baptista Ferretus in conf. 166. num. 5. & Mascard. in conclus. 31. nu. 11. & 12. Hanc sententiam probat text. clarus l. vt in cōductionibus. ff. pro socio. Et ratio est manifestata, quia contractus f. societatis est vltro citroque obligatorius. l. societates contrahuntur. §. vlt. ff. pro socio. ea propter pupillus, qui obligari nõ potest. l. obligari. ff. de aucto. tuto. non etiam contrahere societatem potest. Hac

ratione idè dicimus in furioso, & alijs, qui legitimo consensu carent. Alciat. in d. præsumpt. 25. num. 2. Idem post Baldum respondit Barbat. in conf. 37. col. 12. versic. & adduco quod voluit. lib. 2. Idè est in alijs, qui f. negocia tractare non possunt, vt in clerico. Feder. de Sen. in conf. 207. colum. 2. quem secutus sum in conf. 12. nu. 12. lib. 1.

Extenditur primò hic casus, vt locum etiam habeat, quando f. vnus horum fratrum, vel affinum excessisset pupillarem ætatem, sed tamen adhuc esset minor 25. annis, & curatorem haberet. Nã, & tunc non præsumitur contracta societas inter eum, & alios fratres, vel affines suos. Ita Alex. in conf. 49. num. 4. lib. 1. & in conf. 154. nu. 7. lib. 2. l. in l. 1. nu. 6. vers. tertio limita. C. qui testam. facere poss. Ea est ratio, quia minor f. habens curatorem non potest expressè obligari, sine ipsius curatoris auctoritate. l. si curatorem habens. C. de in integr. restitut. minor. Ergo nec tacitè perseverando in bonorum communione.

Extenditur secundo, vt locum etiam habeat hic casus, f. quando tractaretur de utilitate ipsius pupilli, vel minoris. Nam adhuc non præsumitur contracta societas, ita Bald. in l. cum oportet, in prin. nu. 9. versic. si autem C. de bonis quæ liberis. & l. in l. 1. nu. 6. versic. ampliam. C. qui testam. facere poss.

Declaratur primò, vt non procedat hic casus, quando f. pupillus habet tutorem, qui communicat bona, & negotiationes alijs fratribus, & fratres illi ipsi tutori, nomine scilicet pupilli. Hoc in casu præsumitur nomine pupilli tam respectu negotiationis, quam omnium bonorum (si modò alia habilia concurrunt) contracta societas. Ita Bald. in leg. si patruus, num. 15. versic. item dico. C. commun. vtriusque iudic. idem in l. mandatum. in 2. oppos. C. mand. Martin. Lauden. in conf. 34. nu. 3. Alex. conf. 49. num. 2. in fi. lib. 1. Barb. in conf. 10. col. 6. versic. circa hoc est. lib. 4. Corn. in conf. 1. nu. 8. lib. 1. Abb. in conf. 87. lib. 2. l. in l. 1. nu. 6. versic. 1. limit. C. qui testam. facere poss. & in conf. 3. col. 2. lib. 3. & alios plures commemorat Tiraq. in tract. de legibus conub. in gl. 5. nu. 20. Crau. in conf. 286. col. 1. vers. secundo dico. & Decian. in d. conf. 36. nu. 16. lib. 1. & Mascard. in d. concl. 31. nu. 16. Et probat text. d. l. in cōductionibus. ff. pro socio.

13 Nec obstat, quod f. tutor debet verbis interponere auctoritatem suam pro pupillo. l. 1. in fine. ff. de auct. tutor. Nam respondet Bald. præcitat. in locis, & reliqui sequuntur quod in illis actibus, qui verbis expediuntur, auctoritas debet etiam verbis interponi, secus verò in illis, qui factis explicantur. Nam tunc sufficit tacita auctoritas. arg. l. si stultas. §. fundum. ff. de contrah. emp. Hęc autem declaratio locum non habet, quando tutor, f. vel curator esset vnus ex socijs. Ita Dec. in conf. 21. colum. 1. vers. 2. in casu nostro.

Declaratur secundo, vt non procedat hic casus, quando pater ipsius pupilli mandasset, f. negotiationem communi nomine exerceri. Nam tunc contracta dicitur societas, etiam si alter fratrum esset pupillus, vel minor. Ita Bald. in l. cum oportet, in prin. nu. 9. vers. si autem. C. de bonis quæ liberis. Alex. in conf. 49. nu. 1. lib. 1. Barbat. in conf. 31. col. 3. lib. 1. & l. in d. l. 1. nu. 6. versic. 2. notabiliter limit. C. qui testam. facere poss. & Mascard. in d. conclus. 31. num. 19. Et ij quidem adducti sunt ex l. qui negotiationem. in prin. ff. de administr. tut. Et accedit simile, quod quando pater suo in testamento mandauit aliquod prædium vendi à filio suo pupillo, vel minore, vèdi illud potest sine Prætoris decreto. l. in prin. l. magis puto. §. si fundus. & §. si pupillus. ff. de rebus eorum. & scripti in commentarijs de arbitr. iudicium. lib. 2. casu 171. num. 67.

Declaratur tertio, vt non procedat, quando pupillus f. factus maior ratificaret. Alex. in conf. 49. nu. 9. lib. 1. & l. in

